

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

U2021/03373

Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Skolväsendets överklagandenämnd (nämnden) har, utifrån det område nämnden har att bevaka, sammanfattningsvis följande att framföra gällande det som föreslås i betänkandet.

Allmänt

Nämnden ställer sig positiv till möjligheten till kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare.

Bedömningen och överprövningen av meriteringsnivåer

Nämndens överprövning av beslut på skolområdet sker i dag i enlighet med skollagens bestämmelser. Den nu föreslagna ordningen innebär att nämnden utifrån förordning ska överpröva Skolverkets beslut om meriteringsnivåer och bedöma om villkoren för meriteringsnivåerna uppfyllts. Nämnden ska bl.a. bedöma en legitimerad lärares eller förskollärares *förmåga till undervisning av hög kvalitet*. Dock finns det inte någon definition av vad *förmåga till undervisning av hög kvalitet* innebär. Nämnden anser därför att en sådan prövning, utan ytterligare klargörande såsom ytterligare vägledande förarbetsuttalanden, kan komma att innebära en för klaganden alltför oförutsägbar rättstillämpning. Nämnden avstyrker därför den föreslagna regleringen gällande bedömning och överprövning av meriteringsnivåer.

Nämnden har sedan nämnden inrättades under 1991 varit en överprövande instans gällande beslut på skolområdet som fattats av huvudmän och som berör barn och elever. En sådan ordning som nu föreslås, med nämnden som överprövande instans av meriteringsnivåer för *skolans professioner*, får ses som en för nämnden väsentligt ändrad inriktning. Nämnden avstyrker därför utredningens förslag om att meriteringsnivåer ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Nämndens sammansättning

Överklagandenämnden, som har särskild sakkunskap om barns och elevers förhållanden och behov samt om skolverksamheten i övrigt, noterar att förslaget innebär att ytterligare 2 (två) ledamöter med särskild sakkunskap om lärares och förskollärares yrkesskicklighet utifrån lärares och förskollärares uppdrag föreslås ingå i nämnden. För det fall beslut avseende meriteringsnivåer blir överklagbara till nämnden behövs visserligen kompletterande sakkunskap i nämnden, någon mer ingående orsak eller analys till varför *två* ytterligare ledamöter ska ingå presenteras dock inte. Nämnden avstyrker därför utredningens förslag i denna del.

Sammantaget består nämnden i dag av en ordförande, två vice ordförande, fyra ordinarie ledamöter varav alla med olika sakexpertis. Därutöver finns ytterligare två ersättare. Samtliga ledamöter och ersättare kallas till alla sammanträden. Nämnden är enligt 6 § förordning (2007:948) med instruktion för Skolväsendets överklagandenämnd beslutsför när ordföranden eller en vice ordförande, och minst två andra ledamöter fattar beslut. Ordningen vid sammanträden då en ordinarie ledamot har förhinder att delta, är att ersättare istället deltar som ordinarie ledamot. Nämnden kan konstatera att detta mycket sällan inträffar, dvs. det har mycket sällan funnits tillfällen då ytterligare ersättare behövs och det har inte heller inträffat att nämnden inte varit beslutsför. Därutöver har kansliet inte behövt omplanera för föredragning av ett ärende som krävt särskild sakexpertis i mer än 3 veckor, då nämndsammanträden sker med denna frekvens. Det som utredningen anför som syfte med denna sammansättning (s. 72), dvs. att säkerställa att nämnden har tillräcklig kompetens i sak vid varje prövning har således, enligt nämndens uppfattning, inte varit ett föreliggande problem. En ordning där nämndens sammansättning utökas till att det ska finnas ersättare för var och en av ledamöterna ser nämnden mot bakgrund av ovanstående som onödigt betungande för sammansättningen, samt till viss del även med anledning av de ekonomiska konsekvenser som detta skulle medföra. Nämnden avstyrker därför utredningens förslag om detta.

Ekonomiska konsekvenser

Överklagandenämnden konstaterar att kostnader för kansliresurser samt övriga kostnader i form av ersättningar och arvoden belastar Statens skolinspektion i egenskap av värmyndighet för nämnden. Av promemorian (s. 87) framgår att det bedöms att nämnden – med anledning av förslaget om möjligheten att överklaga avslag på meriteringsnivåer till nämnden – är i behov av utökade kansliresurser och att resursåtgången uppkattas till 2 miljoner kronor per år. Någon närmare utredning kring denna uppskattning presenteras dock inte. Mot bakgrund av det mycket stora ärendeinflödet till nämnden under de senaste åren och då det finns

flera aktuella utredningar med förslag om att allt fler beslut ska kunna överklagas till nämnden¹ anser nämnden att det är av särskild betydelse att en sådan utredning och resursuppskattning närmare presenteras för att nämnden ska kunna ta ställning till om denna är rimlig. Nämnden kan dock konstatera att bedömningen av sådana ärenden som nu föreslås kunna överklagas till nämnden med stor sannolikhet kommer att vara högst resurskrävande bl.a. mot bakgrund av den bedömning som ska göras av en lärares eller förskollärares pedagogiska kvaliteter. Nämnden anser därför att en uppskattning om 2 miljoner kronor utan något ytterligare underlag framstår i underkant.

Skolväsendets överklagandenämnd

 Elin Carbell Brunner

Signerat av: Elin Carbell Brunner

Yttrandet har beslutats av Elin Carbell Brunner, ordförande i nämnden, samt Magnus Åhammar, Daniel Wanhatalo, Einar Jakobsson, Greger Bååt, Elisabeth Fernell och Jonas Hedström efter föredragning av juristen Johanna Sjöstrand. Ersättaren Cindra Klingspor Lindblom och kanslichefen Anna-Karin Lundgren har även varit med vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

¹ *Kampen om tiden – mer tid till lärande (SOU 2021:30)*; förslag om obligatorisk lovskola vilket troligtvis leder till ökade ärendevolymer för nämnden då nämnden prövar beslut om förlängd skolplikt, *Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning (SOU 2021:11)*; förslag om möjlighet att överklaga rektors beslut om att gå om en årskurs, *Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)*; förslag om att beslut om uppskjuten skolplikt i obligatorisk förskola och beslut om placering vid förskola ska få överklagas till nämnden.